

bis, inaniter nos arbitrantur laborare in vobis. Expectant aliquid et a nobis. Damus quantum habemus, damus sicut possumus: numquid tamen ad eorum necessitatem implendam idonei sumus? Quia ergo ad eorum necessitatem implendam idonei non sumus, vel ad vos legati ipsorum sumus. Audistis, laudastis: Deo gratias. Semen accepistis, verba reddidistis. Laudes istæ vestræ gravant nos potius, et in periculum mittunt: toleramus illas, et tremimus inter illas. Tamen, fratres mei, istæ laudes vestræ folia sunt arborum: fructus quæritur.

SERMO LXII¹.

De verbis Evangelii Matth. VIII: *Non sum dignus ut sub tectum meum intres*, etc. Nec non de verbis Apostoli 1 Cor. VIII: *Si enim quis viderit eum qui habet scientiam, in idolio recumbentem*, etc.

I. AUDIVIMUS, cum Evangelium legeretur, fidem nostram in humilitate laudari. Ad domum quippe Centurionis cum se promitteret Dominus Jesus iturum, ut puerum ejus sanaret, ille respondit: « Non sum dignus ut sub » tectum meum intres: sed tantum dic verbum, et sanabitur². » Dicendo se indignum, præstitit dignum, non in cujus parietes, sed in cujus cor Christus intraret. Neque hoc diceret cum tanta fide et humilitate, nisi illum, quem timebat intrare in domum suam, corde gestaret. Nam non erat magna felicitas, si Dominus Jesus intraret in parietes ejus, et non esset in pectore ejus. Magister quippe humilitatis et verbo et exemplo, discubuit et in

¹ Alias 6 de verbis Domini. — ² Matth. VIII, 8.

domo cujusdam Pharisæi superbi, nomine Simonis¹. Et cum in domo ejus recumberet, non erat in corde ejus ubi caput Filius hominis reclinaret.

II. Ita enim quemdam superbum, quantum intelligitur ex verbis ipsius Domini, ultro secum ire cupientem, a suo discipulatu revocavit: « Sequar te, Domine, ait, » quocumque ieris. » Et Dominus in ejus corde invisibilia videns: « Vulpes, inquit, foveas habent, et volatilia cœli » nidos: Filius autem hominis non habet ubi caput suum » reclinet². » Hoc est, habitant in te insidiæ sicut vulpes, habitat superbia sicut cœli volatilia: Filius autem hominis simplex contra insidias, humilis contra superbiam, non habet ubi caput suum reclinet. Et ipsa reclinatio capitis, non erectio, humilitatis magistra est. Revocat ergo istum ire cupientem, trahit alium recusantem. Eodem quippe loco ait cuidam: « Sequere me. Et ille, Se » quor te, Domine: sed sine me primo ire et sepelire » patrem meum. » Pie quidem excusavit et ideo dignior cujus excusatio removeretur, vocatio firmaretur. Pium erat quod volebat facere: sed docuit Magister quid deberet præponere. Volebat enim eum esse vivi verbi prædicatorem, ad faciendos victuros. Erant autem alii, per quos illa necessitas impleretur. « Sine, inquit, mortuos se » pelire mortuos suos. » Infideles cadaver quando sepeliunt, mortui mortuum sepeliunt. Illius corpus animam perdidit; illorum anima Deum. Sicut enim vita corporis anima est: sic vita animæ Deus. Sicut expirat corpus, cum animam emittit: ita expirat anima, cum Deum amittit. Deus amissus, mors animæ: anima emissa, mors corporis. Mors corporis necessaria: mors animæ voluntaria.

III. Discumbebat ergo Dominus in domo Pharisæi cujusdam superbi. In domo ejus erat, ut dixi; et in pectore

¹ Luc. VII, 36. — ² Id. IX, 57, et Matth. VIII, 20.

ejus non erat. In hujus vero Centurionis domum non intravit, et pectus possedit. Zacchæus vero Dominum et domo suscepit¹, et animo. Hujus tamen fides in humilitate laudatur. Dixit enim, « Non sum dignus, ut sub tectum » meum intres. » Et Dominus, « Amen dico vobis, non » inveni tantam fidem in Israël: » secundum carnem. Nam et iste jam Israëlites erat secundum spiritum. Venerat Dominus ad Israël carnalem, id est, ad Judæos, ibi primum quærere oves perditas, in quo populo, et de quo populo etiam corpus assumpserat: « Non ibi inveni » tantam fidem, » ipse dicit. Possumus non metiri fidem hominum, sicut homines: ille qui interiora cernebat, ille quem nemo fallebat, perhibuit testimonium cordi hominis, audiens verba humilitatis, pronuntians sententiam sanitatis.

IV. Unde autem hoc præsumpsit? « Et ego, inquit, homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites; et dico huic, Vade, et vadit; et alii, Veni, et » venit; et servo hoc meo, Fac hoc et facit². » Potestas quibusdam sub me positus, positus sub potestate quadam super me. Si ergo ego, inquit, homo sub potestate, jubendi habeo potestatem; quid tu possis, cui omnes serviunt potestates? Erat autem iste de Gentibus: erat quippe centurio. Jam Judæa gens habebat militem Romani imperii. Ibi iste militem agebat, quantum agere centurio poterat; et sub potestate, et habens potestatem; subditus obediens, subditos regens. Dominus autem, (quod intendat præcipue necessario Charitas Vestra,) quamvis in populo Judaïco esset, jam pronuntiabat Ecclesiam toto orbe terrarum futuram, in quam erat missurus Apostolos: ipse a Gentibus non visus et creditus, a Judæis visus et occisus. Quomodo enim domum hujus

¹ Luc. xix, 6. — ² Matth. vii, 9.

Dominus corpore non intravit, et ejus tamen fidem atque ipsam domum absens corpore, præsens majestate sanavit: sic et idem Dominus in solo Judæo populo corpore fuit; apud alias gentes nec de Virgine natus est, nec passus est, nec pedibus ambulavit, nec humana pertulit, nec divina mirabilia fecit. Nihil horum in cæteris gentibus: et tamen de illo impletum est, quod dictum erat: « Populus quem non cognovi, servivit mihi. » Quomodo, si non cognovit? « In auditu auris obedivit mihi¹. » Judæa gens cognovit, et crucifixit: orbis terrarum audiavit, et credidit.

V. Hanc quodam modo absentiam corporis sui et præsentiam virtutis suæ in omnibus gentibus, et in illa muliere significavit, quæ fimbriam vestimenti ejus tetigerat, cum requirit dicens: « Quis me tetigit? » Tanquam absens, requirit: tanquam præsens, sanat. « Turbæ te, inquit » Discipuli, comprimunt, et dicis: Quis me tetigit²? » Quasi enim sic ambularet, ut a nullo prorsus corpore tangeretur, ita dixit: « Quis me tetigit? Et illi, Turbæ te com- » primunt. » Et tanquam diceret Dominus: Tangentem quæro, non prementem. Sic etiam nunc est corpus ejus, id est, Ecclesia ejus. Tangit eam fides paucorum, premit turba multorum. Corpus enim Christi esse Ecclesiam, tanquam filii ejus, audistis: et si vultis, ipsi estis. Apostolus multis locis hoc dicit: « Pro corpore, inquit, ejus » quæ est Ecclesia³. » Et iterum: « Vos autem estis corpus Christi et membra⁴. » Si ergo corpus ejus sumus, quod tunc corpus ipsius in turba patiebatur, hoc patitur Ecclesia ipsius. A turbis premitur: a paucis tangitur. Caro eam premit, fides tangit. Erigite igitur oculos, obsecro vos, qui habetis unde videatis. Habetis enim quod videatis.

¹ Psal. xvii, 45. — ² Luc. vii, 45. — ³ Coloss. 1, 24. — ⁴ 1 Cor. xii, 27.

tis. Erigite oculos fidei, tangite extremam fimbriam vestimenti, sufficiet ad salutem.

VI. Videte quod audistis ex Evangelio tunc futurum, nunc præsens est. « Ideo, inquit, dico vobis : » propter laudatam Centurionis fidem, tanquam alienigenæ carne, domestici corde. « Propterea, inquit, multi ab Oriente » et Occidente venient. » Non omnes, sed « multi : » tamen ipsi « ab Oriente et Occidente : » istis duabus partibus totus orbis designatur. « Multi ab Oriente et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac » et Jacob, in regno cœlorum : filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores. Filii autem regni, » Judæi scilicet. Unde filii regni? Quia Legem acceperunt, ad quos Prophetæ missi sunt, apud quos templum et sacerdotium fuit, qui celebrabant figuras omnium futurorum. Quarum enim rerum figuras celebraverunt, præsentiā non agnoverunt. « Filii ergo regni ibunt, inquit, in tenebras exteriores, ibi erit ploratus et stridor dentium ¹. » Videmus Judæos reprobatos, videmus Christianos ab Oriente et Occidente vocatos ad quoddam convivium cœleste, ut recumbant cum Abraham et Isaac et Jacob; ubi panis justitia, ubi potus sapientia.

VII. Attendite ergo, fratres : hoc enim estis, ex hoc populo estis, jam tunc prædicto, nunc præsentato. De his utique estis, qui vocati sunt ab Oriente et Occidente recumbere in regno cœlorum, non in templo idolorum. Estote ergo corpus Christi, non pressura corporis Christi². Habetis vestimenti fimbriam, quam tangatis, ut a profluvio sanguinis, id est, carnalium voluptatum fluxu sanemini. Habetis, inquam, vestimenti fimbriam, quam tangatis. Vestem putate Apostolos, sub textura unitatis adhærentes lateribus Christi. In his Apostolis, erat tan-

¹ Matth. viii, 11, 12. — ² Florus ad 1 Cor. viii.

quam fimbria³ minimus et novissimus Paulus; ipso dicente : « Ego sum minimus Apostolorum¹. » In veste novissimum et minimum, fimbria est. Fimbria cum contemptu aspicitur; sed cum salute tangitur : « Usque ad » hanc horam et esurimus, et sitimus, et nudi sumus, » et colaphizamur². » Quid tam extremum? quid tam contemptibile? Tange, si fluxum sanguinis pateris : exiet virtus de illo cujus vestis est, et sanabit te. Fimbria modo tangenda proponebatur, quando ex eodem Apostolo legebatur. « Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, » in idolio recumbentem, nonne conscientia ejus, cum » sit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? » Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem » Christus mortuus est³? » Quomodo putatis decipi posse simulacris homines, quæ a Christianis honorari putant? Novit, inquit, Deus cor meum. Sed frater tuus non novit cor tuum. Si infirmus es, cave majorem ægritudinem : si firmus es, cura fratris infirmitatem. Qui vident ista, ædificantur ad alia, ut non tantum ibi manducare, sed et sacrificare desiderent. Ecce perit infirmus in tua scientia frater. Audi, frater : Si contemnebas infirmum, etiam fratrem contemnis? Expergiscere. Quid si in ipsum Christum peccas? Attende enim quod nullo pacto possis contemnere. « Sic autem, inquit, peccantes in fratres, » et percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis⁴. » Eant nunc, qui ista contemnunt, et recumbant in idolio : nonne erunt prementes, non tangentes? Et cum recubuerint in idolio, veniant et impleant ecclesiam; non salutem accepturi, sed pressuram facturi.

VIII. Sed timeo, inquires, ne offendam majorem. Time prorsus, ne offendas majorem; et non offendas Deum. Qui enim times, ne offendas majorem, vide ne forte sit

¹ 1 Cor. xv, 9. — ² Id. iv, 11. — ³ Id. viii, 10, 11: — ⁴ Ibid. 12.

major isto, quem times offendere. Majorem certe noli offendere. Hæc tibi regula proponitur. Nonne manifestum est, eum minime offendendum, qui major est cæteris¹? Discute nunc majores tuos. Primi tibi sunt pater et mater: si recte educantes, si in Christum nutrientes; audiendi in omnibus, obtemperandum eis in omni jussione; contra majorem nihil jubeant, et serviatur illis. Quis est, inquis, major eo qui me generavit? Ille qui te ipsum creavit. Generat enim homo, creat Deus. Unde generat homo, nescit: quid generaturus sit, nescit. Ille qui te vidit ut faceret, antequam esset quem fecit, certe major est patre tuo. Major sit patria et ipsis parentibus tuis: ut quidquid jusserint parentes contra patriam, non audiantur. Et quidquid jusserit patria contra Deum, non audiat. Si enim sanari vis, si post fluxum sanguinis, si post duodecim annos in illo morbo, si post consumpta omnia in medicis, et non recepta sanitate aliquando vis sana fieri, o mulier, quam alloquor in typo Ecclesiæ, jubet illud pater tuus, et illud jubet populus tuus. Sed dicit tibi Dominus tuus: « Obliviscere populum tuum et domum » patris tui. » Quo bono? quo fructu? qua mercede? « Quoniam concupivit, inquit, rex decorem tuum². » Concupivit quod fecit: quoniam ut pulchram faceret, fœdam amavit. Pro infideli et fœda sanguinem fudit, fidelem ac pulchram reddidit, dona sua in te amavit. Quid enim sponso tuo contulisti? Quid in dotem a priore patre et priore populo accepisti? Nonne luxurias et pannos peccatorum? Abjecit pannos tuos, discidit cilicium tuum: miseratus est, ut ornaret; ornavit, ut amaret.

IX. Quid plura, fratres? Christiani audistis, quia « Peccantes in fratres, et percutientes conscientiam eorum » infirmam, in Christum peccatis. » Nolite contemnere,

¹ Florus ad Coloss. III. — ² Psal. XLIV, 12.

si non vultis deleri de libro vitæ. Quandiu conamur luculenter et delectabiliter vobis dicere, quod dolor noster cogit quomodocumque dicere, et tacere non permittit? Quicumque voluerint ista contemnere, in Christum peccant, videant quid agant. Paganos reliquos colligi volumus, lapides estis in via; venire volentes offendunt, et redeunt. Dicunt enim in cordibus suis: Quare nos relinquamus deos, quos Christiani ipsi nobiscum colunt? Absit a me, inquit, ut ego deos Gentium colam. Novi, intelligo, credo. Quid facis de conscientia infirmi, quam percutis? Quid facis de pretio, si contemnis quod emptum est? Vide quanti emptum est. « Peribit, inquit, infirmus in tua » scientia: » quam te dicis habere, ut scias quia nihil est idolum, et animo cogites Deum, et sic recumbas in idolio. In hac scientia perit infirmus. Et ne contemnas infirmum, addidit: « Propter quem Christus mortuus » est. » Quem vis contemnere, pretium ipsius attende, et cum morte Christi totum mundum appende. Et ne adhuc putares te in infirmum peccare, et leve duceres peccatum ac parvi penderes, « In Christum, inquit, peccatis. » Solent enim homines dicere: In hominem pecco, numquid in Deum? Nega Christum Deum. Audes negare Christum Deum? An aliud, in idolio cum recumberes, didicisti? Non admittit istam doctrinam Christi doctrina. Quæro ubi didiceris, non esse Christum Deum. Pagani hoc solent dicere. Vides quid faciunt mensæ malæ? « Vides quoniam corrumpunt mores bonos colloquia mala¹? » Tu ibi de Evangelio loqui non potes, et de idolis loquentes audis. Amittis ibi quod Christus Deus est: et quod ibi bibis, in Ecclesia vomis. Forte hic audes loqui, forte inter turbas audes murmurare. Numquid Christus non homo fuit? Nonne crucifixus est? A Paganis hoc didicisti, salutem perdidisti,

¹ 1 Cor. xv, 33.

fimbriam non tetigisti. Tange et in hoc fimbriam, recipe salutem. Sicut eam te tangere docuimus in eo quod scriptum est : « Qui viderit fratrem in idolio recumbentem¹ : » tange illam et de Divinitate Christi. De Judæis dicebat eadem fimbria : « Quorum patres, et ex quibus Christus » secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula². » Ecce in quem verum Deum peccas, dum discumbis apud deos falsos.

X. Non est, inquit, Deus; quia genium est Carthaginis. Quasi si Mars aut Mercurius esset, Deus esset. Sed quomodo ab ipsis habeatur, attende; non quid sit. Nam et ego tecum scio, quia lapis est. Si genium ornamentum est aliquod; cives Carthaginis bene vivant, et ipsi erunt genium Carthaginis. Si autem genium dæmonium est, audisti et ibi : « Quæ immolant Gentes, dæmonibus immolant, et non Deo : nolo vos socios fieri dæmoniorum³. » Novimus quia non est Deus; utinam et ipsi sic norint : sed propter eos qui hoc non norunt infirmos, non debet percuti conscientia ipsorum. Hoc monet Apostolus. Nam et illi quod numen habeant et pro numine accipiant illam statuam, ara testatur. Quid illic facit ara, si illud non habetur pro numine? Nemo mihi dicat : Non est numen, non est Deus. Jam dixi, Utinam sic ipsi norint hoc, quomodo novimus omnes nos. Sed quid habeant, pro qua re habeant, quid ibi faciant, ara illa testatur. Convicit omnium colentium mentes, non convincat recumbentes.

XI. Sed non premant Christiani, si premunt Pagani. Corpus Christi est. Nonne hoc dicebamus, quia corpus Christi premebatur, et non tangebatur? Tolerabat ille prementes, quærebat tangentes. Atque utinam, fratres, a Paganis prematur corpus Christi, a quibus premi solet;

¹ 1 Cor. viii, 10. — ² Rom. ix, 5. — ³ 1 Cor. x, 20.

Christiani non premant corpus Christi. Fratres, ad nos pertinet vobis dicere, ad nos pertinet Christianis loqui. « Quid » enim mihi de his qui foris sunt judicare¹? » ipse Apostolus ait. Illos aliter alloquimur, tanquam infirmos. Blandiendum est illis, ut audiant veritatem : in vobis secunda putredo est. Si quæritis unde vincantur Pagani, unde illuminentur, unde ad salutem vocentur : deserite sollemnitates eorum, deserite nugas ipsorum : et si non consentiunt veritati nostræ, erubescant paucitati suæ.

XII. Bonus si fuerit qui tibi præest, nutritor tuus est : malus si fuerit, tentator tuus est. Et nutrimenta libenter accipe, et in tentatione approbare. Esto aurum. Attende mundum istum tanquam fornacem aurificis : in uno angusto loco tria sunt, aurum, palea, ignis. Ad illa duo ignis apponitur, palea uritur, aurum purgatur. Cessit nescio quis minis, et adductus est ad idolum : vae mihi, quia paleam plango, cinerem video. Alius non cessit minis, non cessit terroribus; adductus ad iudicem, stetit in confessione sua, non est flexus ad idolum : quid facit flamma? Nonne aurum purgat? State in Domino, fratres : potentior est qui vocavit vos. Minas impiorum ne timeatis. Inimicos patimini : habetis pro quibus oretis : prorsus non vos terreant. Hæc est sanitas, haurite hinc in isto convivio : hic bibite, unde satiemini, non illic, unde insaniatis. State in Domino. Argentei estis, aurum eritis. Ista similitudo non a nobis est, de divina Scriptura est. Legistis, audistis : « Sicut aurum in fornace probavit illos; » et sicut holocausti hostiam accepit illos². » Ecce quid eritis ad thesauros Dei. Estote divites de Deo : non eum facturi divitem, sed de illo futuri divites. Impleat vos, aliud non admittatis ad cor vestrum.

XIII. Numquid in superbiam vos erigimus, aut dicimus

¹ 1 Cor. v, 12. — ² Sap. iii, 6.

vobis ut adversus potestates ordinatas contemptores sitis? Non hoc dicimus. Qui et hinc ægrotatis, tangite et hinc fimbriam illam vestimenti. Ipse dicit Apostolus: « Omnis » anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non est » enim potestas nisi a Deo. Quæ autem sunt, a Deo ordi- » natæ sunt. Qui autem resistit potestati, Dei ordinationi re- » sistit¹. » Sed quid, si illud jubeat, quod non debes facere? Hic sane contemne potestatem, timendo potestatem. Ipsos humanarum rerum gradus advertite. Si aliquid jusserit curator, nonne faciendum est? Tamen si contra proconsulem jubeat, non utique contemnis potestatem, sed eligis majori servire. Nec hinc debet minor irasci, si major prælatus est. Rursum si aliquid ipse proconsul jubeat, et aliud jubeat imperator, numquid dubitatur isto contempto illi esse serviendum? Ergo si aliud imperator, et aliud Deus, quid judicatis? Solve tributum, esto mihi in obsequium. Recte, sed non in idolio. In idolio prohibet. Quis prohibet? Major potestas. Da veniam: tu carcerem, ille gehennam minatur. Hinc jam tibi assumenda est fides tua tanquam scutum, in quo possis omnia ignita jacula inimici extinguere².

XIV. Sed insidiatur contra te potens, et molitur contra te potens: acuit novaculam unde capillos radat, non unde caput incidat. Quod dixi, modo audistis in Psalmo: « Sicut novacula acuta fecisti dolum³. » Quare dolum potentis mali novaculæ comparavit? Quia non admittitur, nisi ad superflua nostra. Sicut capilli in corpore nostro tanquam superflui videntur, et sine detrimento carnis raduntur: sic quidquid potest tibi facere iratus potens, inter superflua tua numera. Tollit paupertatem tuam: numquid tollit divitias tuas? Paupertas tua, divitiæ tuæ in corde tuo. Superflua tua potuit tollere, damno potuit

¹ Rom. xiii, 1, 2. — ² Ephes. vi, 16. — ³ Psal. li, 4.

afficere, permissus et usque ad lædendum corpus. Etiam ista vita, cogitantibus aliam vitam; ista, inquam, vita inter superflua deputanda est. Nam et Martyres contempserunt illam. Non vitam perdidierunt, sed vitam acquiserunt.

XV. Certi estote, fratres, inimicos non admitti adversus fideles, nisi quantum prodest tentandis et probandis fidelibus. Certi estote, fratres, nemo aliud dicat. Omnem curam vestram super Dominum mittite, prorsus vos ipsos totos projicite in illum. Non se subducit, ut cadatis. Ille qui nos creavit, et de ipsis capillis nostris securitatem nobis dedit. « Amen dico vobis, inquit, et capilli capitis » vestri omnes numerati sunt¹. » Capilli nostri numerati sunt Deo: quanto magis mores nostri, cui sic noti sunt capilli nostri? Videte, quia minima nostra non contemnit Deus. Nam si contemneret, nec crearet. Nam et capillos nostros ipse utique creavit, et numeratos habet. Sed modo cum sint, inquis, forte peribunt. Et hinc audi vocem ejus: « Amen dico vobis, capillus capitis vestri non peribit². » Quid times hominem, o homo in sinu Dei positus. Tu de illius sinu noli cadere: quidquid ibi passus fueris, ad salutem valebit, non ad perniciem. Laniatus membrorum Martyres pertulerunt, et timent Christiani injurias temporum Christianorum? Qui tibi facit injuriam modo, timens facit. Non dicit aperte: Veni ad idolum; non dicit aperte: Veni ad aras meas, ibi convivare. Et si dixerit, et nolueris, hoc conqueratur, hoc in postulacionem, hoc in querimoniam deponat: Noluit venire ad aras meas, noluit venire ad templum quod veneror. Hoc dicat. Non audet dicere: sed alia machinatur dolose. Para capillos, novaculam acuit: ablaturus est superflua tua, rasurus quidquid relicturus es. Tollat quidquid permane-

¹ Matth. x, 30. — ² Luc. xxi, 18.

bit, si potest. Quid tulit potens nocens? Quid magnum tulit? Quod fur, quod effractor; ut multum sæviat, quod latro. Si et ad ipsum corpus occidendum permissus fuerit, quid tollit nisi quod latro? Honoravi, cum dixi, latro. Nam qualiscumque latro, homo est. Quod febris, quod scorpius, quod fungus malus. Ista tota potentia sævientium est, facere quod fungus. Manducant homines fungum malum, et moriuntur. Ecce in qua fragilitate est vita humana: quam quandoque relicturus es, noli pro illa sic pugnare, ut tu relinquaris.

XVI. Vita nostra Christus est: Christum attende. Pati venit, sed et glorificari: contemni, sed etiam exaltari: mori, sed etiam resurgere. Opus te terret, mercedem vide. Quare vis pervenire delicatus ad eam rem, ad quam non perducit nisi labor? Sed times ne perdas argentum tuum, quia ad argentum tuum cum magno labore pervenisti. Si ad argentum quod quandoque vel moriens amissurus es, non pervenisti sine labore; ad vitam æternam sine labore vis pervenire? Charior sit tibi illa, ad quam post omnes labores sic pervenies, ut nunquam amittas. Si hoc tibi charum est, ad quod post omnes labores sic pervenisti, ut aliquando amissurus sis; quanto magis illa perpetua desiderare debemus?

XVII. Verbis ipsorum ne credatis, nec timeatis. Hostes nos dicunt idolorum suorum. Sic præstet Deus, et det omnia in potestate, quomodo dedit quod fractum est. Hoc enim dicimus Charitati Vestræ, ne faciatis ista, quando in potestate vestra non est, ut faciatis illud. Pravorum hominum est, furiosorum Circumcellionum, et ubi potestatem non habent sævire, et velle mori prope rant sine causa. Audistis quæ vobis legimus, omnes qui nuper in Mappalibus affuistis (2). « Cum data vobis fuerit » terra in potestatem, (prius ait, in potestatem, et sic

» dixit quæ facienda sunt :) aras eorum, inquit, destruetis, lucos eorum comminuetis, et omnes titulos eorum » confringetis¹. » Cum acceperitis potestatem, hoc facite. Ubi nobis non est data potestas, non facimus: ubi data est, non prætermittimus. Multi Pagani habent istas abominationes in fundis suis: numquid accedimus, et confringimus? Prius enim agimus, ut idola in eorum corde frangamus. Quando Christiani et ipsi facti fuerint, aut invitant nos ad tam bonum opus, aut præveniunt nos. Modo orandum est pro illis, non irascendum illis. Si movet dolor magnus, adversum Christianos movet, adversum fratres nostros movet, qui sic volunt intrare in Ecclesiam, ut hic corpus habeant, alibi cor. Totum intus esse debet. Si intus est quod videt homo, quare foris est quod videt Deus?

XVIII. Sciatis autem, charissimi, murmura illorum conjungere se cum hæreticis, cum Judæis. Hæretici, Judæi et Pagani unitatem fecerunt contra unitatem. Quia contigit, ut in aliquibus locis disciplinam acciperent Judæi propter improbitates suas: criminantur, et suspicantur, aut fingunt, quia talia de illis semper quæramus. Quia contigit, ut alicubi hæretici pœnas darent legibus pro impietate et furore violentiarum suarum: jam dicunt nos per omnia quærere aliquam incommoditatem ipsorum ad perniciem. Rursus quia contra Paganos placuit ut leges ferrentur: imo pro Paganis, si sapiant. (Sicut enim pueris insensatis ad lutum ludentibus, et manus inquinantibus, pædagogus cum venit severus, lutum de manu excutit, codicem porrigit: ita voluit Deus per principes subditos sibi terrere corda insensata puerilia, ut abjiciant lutum de manibus, et aliquid utile faciant. Quid est utile de manibus? « Frange esurienti panem tuum, et egenum

¹ Deut. vii, 1, et xii, 9.

» sine tecto induc in domum tuam¹. » Et tamen pueri evadunt ab oculis pædagogi, et redeunt ad lutum furtim; et quando inveniuntur, abscondunt manus, ne videantur.) Quia ergo voluit Deus, putant nos ubicumque quærere idola; quæ cum invenerimus, in omnibus locis frangere. Quare? Non ante nos sunt loca, in quibus sunt? Aut vere ignoramus ubi sint ista? Et tamen non facimus: quia non dedit in potestatem Deus. Quando dat Deus in potestatem? Quando Christianus erit cujus res est. Modo factum voluit cujus res est. Si nollet ipsum locum dare Ecclesiæ, et tantum juberet in re sua non esse idola; puto quia debuit summa devotione fieri, ut a Christianis adjuvaretur absens christiana anima, quæ in terra vult Deo gratias agere, non vult ibi aliquid esse in contumeliam Dei. Huc accedit, quia Ecclesiæ dedit ipsa loca. Et in re Ecclesiæ idola futura erant? Fratres, ecce quid displicet Paganis. Parum est illis quia de villis ipsorum non illa tollimus, non illa frangimus: et in nostris volunt ea servari. Contra idola prædicamus, de cordibus illa tollimus: sumus persecutores idolorum: profitemur. Numquid servatores? Non facio ubi non possum; non facio ubi conqueritur dominus rei: ubi autem vult fieri, et gratias agit; reus ero, si non fecero.

¹ Isai. LVIII, 7.

SERMO LXIII¹.

De verbis Evangelii Matth. VIII: *Et ascendente eo in noviculam, etc.*

I. DE lectione recentissima sancti Evangelii, donante Domino, alloquor vos, et in illo exhortor, ut contra tempestates et fluctus sæculi hujus non dormiat fides in cordibus vestris. Non enim revera Dominus Christus mortem habuit in potestate, somnum non habuit in potestate, et forte omnipotentem navigantem somnus pressit invitum. Hoc si credideritis, dormit in vobis: si autem in vobis vigilat Christus, vigilat fides vestra. Apostolus dicit: « Habitate Christum per fidem in cordibus vestris². » Ergo et somnus Christi signum est sacramenti. Navigantes sunt animæ in ligno sæculum transeuntes. Etiam navis illa Ecclesiam figurabat. Et singuli quippe templa sunt Dei, et unusquisque in corde suo navigat: nec facit naufragium, si bona cogitat.

II. Audisti convitium, ventus est: iratus es, fluctus est. Vento igitur flante, fluctu surgente, periclitatur navis, periclitatur cor tuum, fluctuat cor tuum. Audito convitio vindicari desideras: et ecce vindicatus es, et malo alieno cedens³, fecisti naufragium. Et quare hoc? Quia dormit in te Christus. Quid est, dormit in te Christus? Oblitus es Christum: Excita ergo Christum, recordare Christum, evigilet in te Christus: considera illum. Quid

¹ Alias 3 inter additos a Parisiensibus. — ² Ephes. III, 17. — ³ Forte gaudens.